

СЛИКАРСТВО ЈЕ НАЈЛЕПША АВАНТУРА

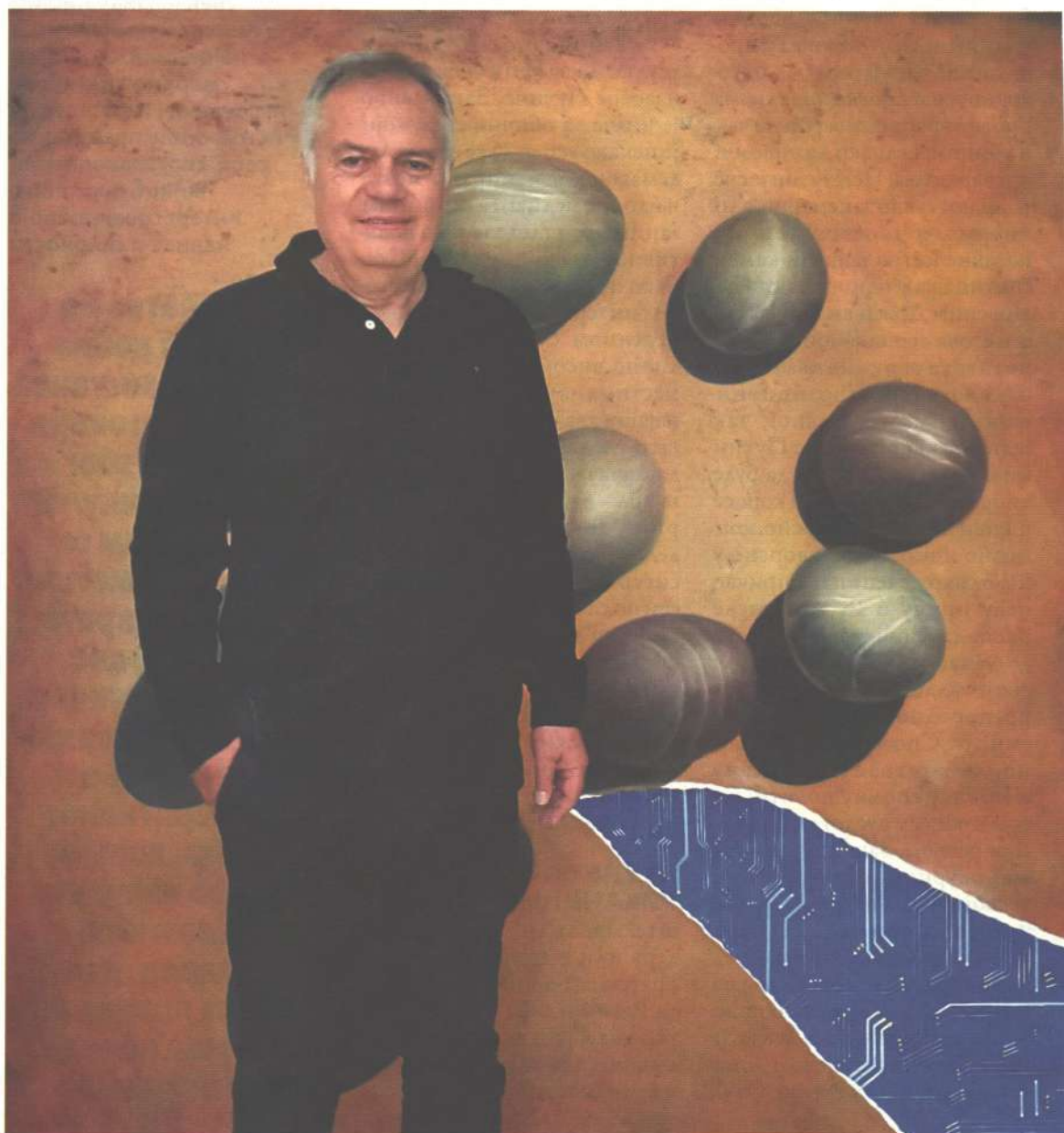
Сликар мора да има уходаност и радну температуру у простору ком верује, а то је без сумње атеље. **Али увек сам сматрао да слика остварује свој смисао и своју мисију тек кад изађе из њега, кад се представи посматрачу.** Тек тада се активира уметников рад, његова порука грађена у том херметичном простору, објашњава уметник који је недавно обележио полувековно стваралачко деловање...

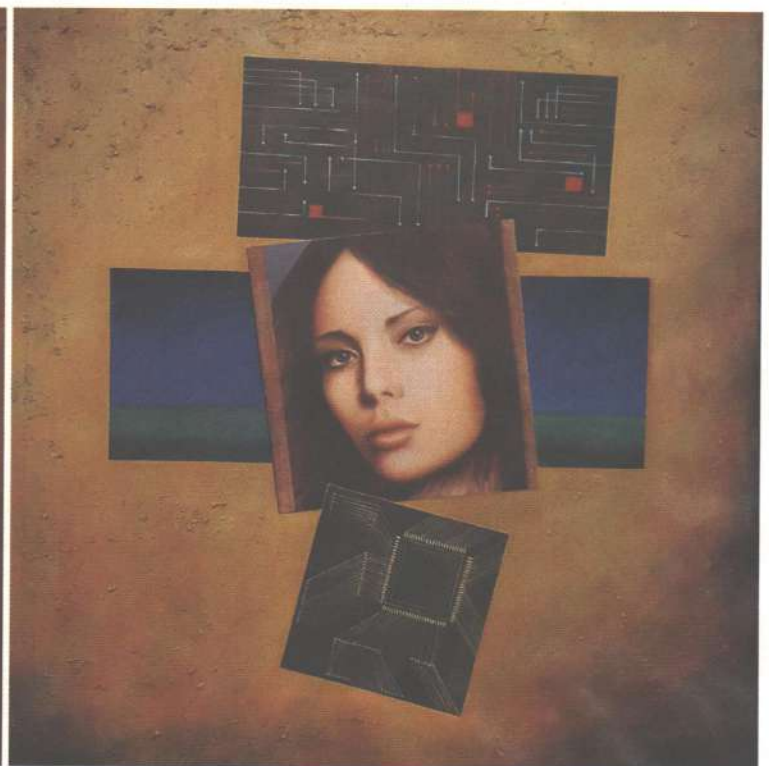
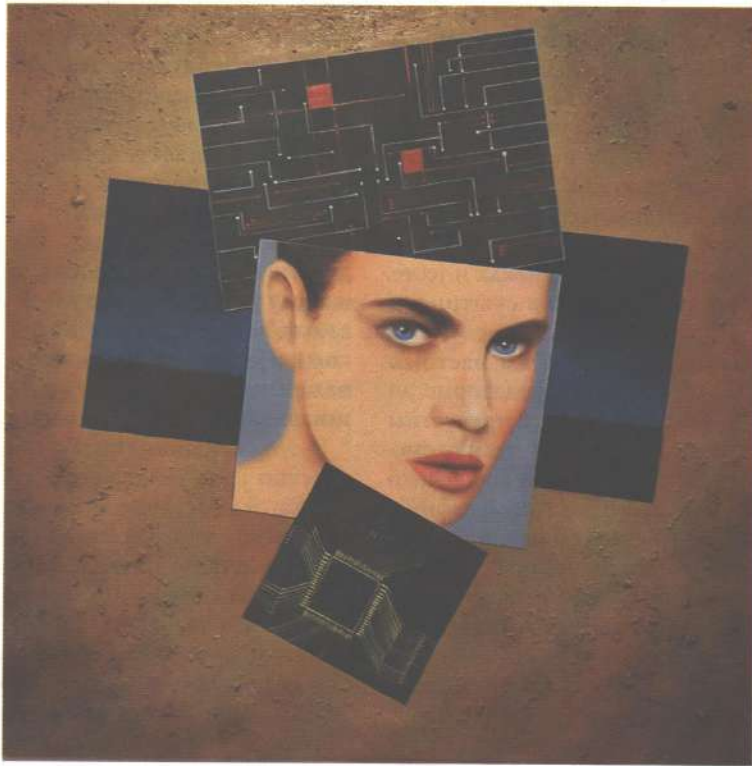
Разговарала
**ЛАУРА
БАРНА**

Почетком 2017. године, у Галерији Дома омладине у Београду, амбијенталним перформансом „Виртуелно сажимање“, затворен је круг безмало полувековног креативног стваралаштва сликара Драгана Стојкова (1951), али њиме је отворен простор за будуће сажимање новог круга.

Како сте се осећали док сте посматрали сопствени сликарски опус, кроз виртуелно смењивање, преклапање, па и претапање уметничких дела, будући да је свако од њих било сведок, али и манифест одређеног животног периода – личног и општег?

Као сликар чији је опус заснован на сликарској интерпретацији стварног и реалног, реаговао сам иритиран технолошким трендовима у којима, захваљујући електронској технологији, реалност бива виртуелизована. Покушао сам да, у складу са контекстуалном ситуацијом, виртуелизујем властите слике, читав свој уметнички опус. На три галеријска зида и стакленом улазу одвијале су се пројекције у којима су се моје слике из различитих фаза преклапале и стварале нове визуелне целине. „Извађени“ детаљи са појединих слика инкорпорирани су у друге сли-

Говорећи о својим стваралачким просторима, сликар Драган Стојков каже: Имам атеље у три града: Београду, Сомбору и Венецији, и то су моје базичне адресе. У Сомбору сам радио; у Београду сам, као у центру уметничких збивања, започео нови циклус слика са облацима и електроником; у Венецији сам се школовао и формирао као уметник, а данас ми изузетно прија да у том амбијенту сликам истим оним жаром почетника...

ке, те је тако остварена нова виртуелна слика која је „моја“, које има у мом опусу, иако не постоји у стварности. За мене је тај изложбени перформанс представљао право освежење јер сам – не излазећи из удобне позиције штафелајног сликара – ушао у свет оновремене визуелности, додирнуо свет надреалног, свет који се све више и све изразитије намеће као нова стварност. Ова акција ми је отворила нове могућности уметничког деловања.

Налазимо се у центру Београда, у вашем атељеу. Колико је за уметника важан простор у ширем контексту, дакле, простор у простору – реалан простор у коме сликар ствара нови простор – слику?

Држим се упорно латинске сентенце *Nulla dies sine linea*. Истински сликар мора да има уходаност и радну температуру у простору ком верује, а то је без сумње атеље. Али увек сам сматрао да слика остварује свој смисао и своју мисију тек кад изађе из њега, кад се представи посматрачу. Тек тада се активира уметников рад, његова пору-

ка грађена у том херметичном простору. Ујутро почињем да сликам, и радим цео дан, било у свом сомборском, београдском или венецијанском атељеу. Чин стварања, скице, осмишљавање и сама реализација слике доносе оно што ме највише узбуђује и што се сваки пут претвара у ново путовање, у истраживачки чин препун узбуђења и замки, процес у којем је немогуће сагледати целину све до самог краја. А управо то и чини сликарство магично фасцинантним.

Могло би се рећи да сте човек са више адреса, што и није необично за великог уметника, ком је матична адреса универзална, дакле – универзум?

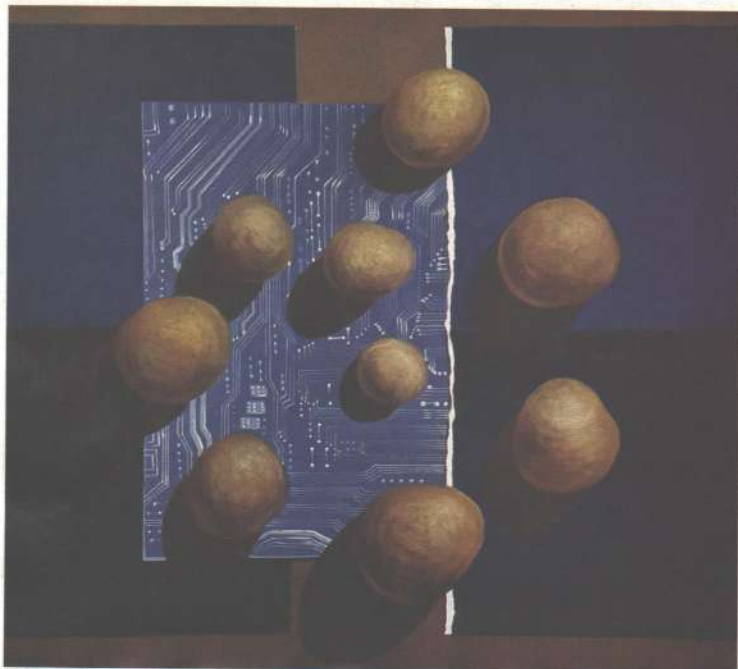
Како сам напоменуо, имам атеље у три града: Београду, Сомбору и Венецији, и то су моје базичне адресе. У Сомбору сам радио; у Београду сам, као у центру уметничких збивања, започео нови циклус слика са облацима и електроником; у Венецији сам се школовао и формирао као уметник, а данас ми изузетно прија да у том амбијенту сликам истим

оним жаром почетника... Из Венеције одлазим на фестивал опере у Верону, у миланску Скалу, у галерије и музеје, а тамо је и моја галеристкиња Роберта Бријани, чија галерија *Questarte* са одабраним сликарима учествује на свим великим уметничким изложбама у Европи. Од једног града добијам енергију и у њему негујем инспирацију, у другом склапам и одржавам пријатељства, али и одлазим на изложбе, концерте, у трећем сам лице у лице са Европом, о којој се код нас толико много говори, која се толико прижељкује и која се истовремено недовољно познаје. „Мојим“ градовима свакако желим да придружим и Нови Сад, у ком сам стекао прва теоријска и практична знања из области уметности. Наравно, овим, набрајање није исцрпљено јер сваки град на овој планети, уколико ми је извор инспирације, постаје моја адреса.

Комуницирате језиком симбола и метафора. Процес рада и ваш сликарски поступак је особен, често и експерименталан, делује као

прикупљање грађе за збирку прича, односно слику која се чита, сваки сегмент засебно?

Симболима причам своју ликовну причу. Док градим нову композицију, волим да се играм њеним слојевима, или скривањима, која су посматрачу путоказ за откривање паралелне слике. Настојим да у слику уткам што више слојева обојених смисловима. Мислим да сам ту слојевитост смислова најубедљивије досегао у циклусима у којима сам се бавио темама из српске поезије. Циклуси су започети темом песме *Santa Maria della Salute* Лазе Костића, а настављени поезијом Иве Андрића, Матије Бећковића, Милорада Павића и других. Од нове фигурације и фотореализма из седамдесетих, преко стратегије цитата из историје уметности којима сам се бавио током постмодернистичке „уметности осамдесетих“, концептуализације и слојевитог „колажног реализма“ из друге половине осамдесетих и за време деведесетих, па све до сликарства којим сам се прилагођавао контексту времена

медијализације живота и уметности – настојао сам да будем сликарски доследан. Сматрам да сваки уметник има своју идеју водиљу, свој стваралачки кредо, пут којим иде вођен унутрашњим осећајима. А та осећајност се не може изневерити.

Како приступате белом платну, како улазите у простор белог?

Први слој сликања је улазак у белину, како дословну белину платна, тако и неку метафизичку белину, празно место које треба испунити. Освајање белине траје до окончања тог првог слоја, а остатак слике се реализује лежерније. Када то кажем, ниједног тренутка не мислим да се слика може или сме радити рутински. Нема добре слике која је рутински насликана. То се на слици препозна, недостаје јој неки битан моменат, неки слој, који можда не можемо одмах да именујемо, али смо сигурни да слика није досегла захтевани ниво.

Снагу вашег цртежа покреће прецизност којом је рађен, а до краја је изражен тек у апстрактном и прилично флуидном амбијенту. Занимљива је та игра сликарских могућности унутар ограниченог простора који надраста сопствено постојање и преводи у метафизичко.

Цртеж је нераскидиви део мог радикално реалистичког

Нема добре слике која је рутински насликана. То се на слици препозна, недостаје јој неки битан моменат, неки слој, који можда не можемо одмах да именујемо, али смо сигурни да слика није досегла захтевани ниво... Први слој сликања је улазак у белину, како дословну белину платна, тако и неку метафизичку белину, празно место које треба испунити. Освајање белине траје до окончања тог првог слоја, а остатак слике се реализује лежерније

сликарског концепта, а линија елемент којим дефинишем и организујем естетски ред, склад и добре односе свих чинилаца у слици. До тог реда ми је веома стало, зато га константно сутеришем посматрачу као модел могућег *modus vivendi* принципа. Утопија? Можда и јесте. Уосталом, није ли суштински задатак уметности да мења свет. Никада нисам настојао да линију одвојим од форме, да је ослободим, да се препустим неконтролисаној изливу емоција... Као фигуративцу, вечито ми је служила за јасно дефинисање граница облика и изгледа предмета, за прецизну интерпретацију виђених ситуација, као контрапункт атмосфери амбијента у коју су укомпоноване. Цртеж мора бити јасан, читљив, заснован на чврстости, али и сензибилности линије да би адекватно изразио моју пластичку мисао. У мојој слици цртеж је основни носилац реалистичке интерпретације.

У вашим сликама неретко природа је наговештена тек понеким стварним исечком: дрво, камен, шкољка, јабуке, перце... или предметима у прецизно грађеној констелацији: фотографије, факсимили докумената, књиге... иако сваки од њих носи своју аутентичну симболику, али и поруку.

Настојим да у свакој слици остварим јасна виђења призора у којима реализам није само циљ него је и метод којим посматрачу желим да предложим и укажем на идеје реда и чистоте, идеје којима се може превладати осећање епохалне кризе у којој смо се обрели током свих ових година и деценија. То је моје сликарско начело у које верујем, за које сам убеђен да је особина мог људског и уметничког сензибилитета, мог карактера. Зато као сликар имам сталну потребу да пажљиво ликовним елементима изградим структуру слике, а да сачувам засебност сваког градивног елемента – линије, боје, материје... избегавајући јаке гестове, снажни колоризам, узбудљиве експресивне нагоне. Иако пуштам да ме срце води, ипак контролишем своје

емоције. Желим да моја пишица мишања света буду читка. Због тога у слици инсистирам на естетски прецизној цртежу белине којих облика које сте побржао.

Чини се да интуитивно сликарским поступцима уобличавате став према друштву, држави, околини, животу уопште. Колико у тој слици заиста помаже сликарство и колико је утицај уметности важан као средство за исказивање властитог става?

У субјективном смислу, сликарство је за мене начин живљења, једноставан и сасвим природан, као дисање. Сликарство је пут којим идем још увек не сазнавајући докле и куда ћу стићи. Оно је освајање познатог простора, белине у којој се рађа живот. Сликарство је слобода и радост стварања читава авантура. Тој авантури се препуштам, идеалистички уверен да сам на добром путу да имам шта да кажем. Једноставно, желим и настојим да моја слика буде више од одраза свега каквим га видим. Тим сликама желим модерном човеку да метнем естетска и етичка начела којима је могуће превладати стегобе света и времена у којима живимо. Жудим за другачијим друштвеним окружењем, настојим да учествујем у поправљању животног свакодневног желим уметничким средствима да свет у коме живим учини бољим и сношљивијим.

Ваш београдски атеље је у овом тренутку препун свеже насликаних платана, мирише терпентин, а осећа се и нека радосна нада. Спремате изложбу, која је зачетак сажимања новоустановљеног круга?

Сликарство је најлепша могућа авантура. Свака од ових слика доноси нове изазове и нова узбуђења а умор од сликања ми највише прија. Уколико ми дан прође без сликања, увече се осећам испразно, осећам грижу савести. Нов круг је отворен, и треба га ослојити до сржи. А то је могуће изложбама. Први слој отвореног круга је Милош Црњански он ми је савезник све ово време рада на новим платнима.